

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Елена М. Илиева, дм

Професор по Физиотерапия, курортология и рехабилитация

Ръководител Катедра по Физикална и рехабилитационна медицина

Медицински Университет, Пловдив

Относно обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление Медицина, научна специалност „Физиотерапия, курортология и рехабилитация“ към Факултет „Обществено здравеопазване“, за нуждите на Катедра „Физиотерапия, рехабилитация, морелечение и професионални заболявания“, съгласно обява в Държавен вестник, бр. 36 от 27.04.18

На основание заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-363/19.06.2018 г.

В обявения конкурс участва един кандидат – гл. ас. д-р Евгения Петрова Владева, дм, преподавател в Катедра „Физиотерапия, рехабилитация, морелечение и професионални заболявания“, УС „Морелечение, физиотерапия и рехабилитация“. Кандидатът е представил всички необходими документи за конкурса, предвидени в Закона за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ), Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

I. Обобщено представяне на кандидата

Д-р Евгения Петрова Владева е родена на 8.11.1966 г., завършва средно образование в Английска езикова гимназия „Гео Милев“, гр. Русе през 1985 г., висше образование по медицина с образователно-квалификационна степен “магистър” в МУ - Варна през 1991 г. и втора магистратура по приложна психология във Варненския свободен университет през 2004 г. Придобива специалност по Физикална и рехабилитационна медицина и курортология през 1996 г.

За целите на професионалната си квалификация д-р Владева участва в редица квалификационни курсове за следдипломно обучение: електродиагностика и електростимулация (1994 г.), лазертерапия (2002 г.), Бобат терапия при ДЦП (2005 г.), рехабилитация на пациенти след инфаркт на миокарда и сърдечни операции (2005 г.), позитивна психотерапия (2005 г.), неврална терапия I и II ниво (2012 г.), индивидуално обучение по здравен мениджмънт (2013 г.), курс по обработка и анализ на данни със статистическия пакет SPSS (2014 г.).

Нейният професионален път започва като ординатор в Отделение по физикална и рехабилитационна медицина ОРБК – гр. Шумен (1991-1992 г.). От 1992 г. д-р Владева е последователно асистент в Катедрата по физикална и рехабилитационна медицина в МУ- Варна, от 1997 г. старши асистент и от 2002 г. главен асистент към Катедрата по физиотерапия, рехабилитация, морелечение, професионални заболявания– МУ – Варна в Клиниката по физиотерапия и рехабилитация към МБАЛ

“Св. Марина”, Варна. Между 2012 и 2014 г. д-р Владева е Началник на Отделение за долекуване и рехабилитация с база Шкорпиловци. От 2013 до 2014 г. е редовен докторант към катедра Физиотерапия, рехабилитация, морелечение и професионални заболявания”, специалност „Физиотерапия, курортология и рехабилитация“. Придобива докторска степен по медицина към МУ-Варна 2014 г.. Темата на дисертационния труд е “Ролята на физикалните фактори при консервативното лечение на синдрома на карпалния канал“.

Член е на Българския лекарски съюз и на Асоциацията по физикална и рехабилитационна медицина.

Д-р Владева владее свободно писмено и говоримо английски език и има основни познания по руски език.

II. Учебно-преподавателска ангажираност

От представените документи е видно, че д-р Владева е с дългогодишен преподавателски стаж, а справка за учебна натовареност далеч надхвърля изискуемия минимум за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Д-р Владева води лекции и упражнения по дисциплините „Физиотерапия“ на специалностите – „Акушерка“, „Медицинска сестра“, „Рехабилитатор“, „Физиотерапия и рехабилитация“ – „Медицина“, българоезично и англоезично обучение и „СПА“ – в магистратурата „Рехабилитация, морелечение, уелнес и СПА“. Участва в разработването на учебни програми по „Физиотерапия“ за специалностите „Акушерка“, „Медицинска сестра“, „Рехабилитатор“, „Медицина“, българоезично и англоезично обучение, „Рехабилитация, морелечение, уелнес и СПА“, „Основи на рехабилитацията“ и „Рехабилитация при ДЦП“ за специалност „Логопедия“ на ФОЗ.

Д-р Владева е член на Факултетния съвет на Факултета по Обществено здравеопазване, на програмния съвет на специалността „Рехабилитация, морелечение, уелнес и СПА“, както и на редакционната колегия на списанието *Scripta scientifica salutis publicae*.

Курсов ръководител е в магистърската програма „Рехабилитация, морелечение, уелнес и СПА“ и ръководител на един дипломант – 2015 г, в същата магистърска програма.

Д-р Владева участва в множество регионални, национални научни форуми и такива с международно участие, голяма част от които с практическа насоченост, което допринася за преподавателската и квалификация.

III. Оценка на диагностично-лечебната дейност

Д-р Владева е лекар с над 26 години лекарски стаж. Провежда лечение на пациенти със заболявания на опорно двигателния апарат, на периферната и централната нервна система, работи в сътрудничество с колеги от различни специалности – невролози, ортопеди, ревматолози и др.

IV. **Обща оценка на научно-изследователската и научно-приложната дейност а кандидата**

Общата публикационна активност на кандидата съдържа **33** научни труда – 1 монография с общ обем от 185 стр, 25 пълнотекстови публикации и 4 доклада с публикувани резюмета.

Представените научни трудове и резултатите от изследователската работа са обособени тематично в следните научни направления:

1. Синдром на карпалния канал (I-1, II-1, III-13, III-14, III-15, III-17, III-22).
2. Ролята на съвременната физикална терапия и мануалната медицина за диагностицирането и лечението на функционални нарушения на опорно-двигателния апарат и заболявания на централната и периферната нервна система. (III-5, III-6, III-7, III-8, III-9, III-10, III-11, IV-1, IV-2, IV-3, IV-4, V-1).
3. Балнеотерапия и СПА (III-2, III-3, II-2, III-16, III-20, III-23, III-24, V-2).
4. Халотерапия и лечение на белодробни заболявания (II-18, III-19, III-25).
5. Микротравматизъм и професионално увреждане на крайниците – възможности на физикалната терапия (III-1 , III-4).
6. Дълбоки осцилации при колянно ендопротезиране (III-21).

Д-р Владева е самостоятелен автор в 6 от представените 25 пълнотекстови публикации, първи автор в 7 , 2-ри – в една, 3-ти автор в четири и четвърти и последващ в седем от пълнотекстовите публикации.

Публикациите на кандидата са цитирани 1 път в чужди бази данни и 4 пъти в български източници.

Табл.1. Място а автора в представените трудове

	Самостоятелен автор	1-ви автор	2-ри автор	3-ти автор	Последващ автор
Монографии	1				
Пълнотекстови публикации в български списания и сборници	6	7	1	4	7
Публикувани резюмета на доклади от научни форуми в България			1		3
Участие в научни форуми, с програма		1		1	

V. Характеристика и приноси на научните публикации

Основният акцент в научната дейност на д-р Владева е върху синдрома на карпалния канал, с който са свързани голяма част от публикациите, дисертационния и монографичния труд на кандидата. За първи път в България въз основа на научни доказателства е проведено задълбочено системно проучване на ефективността на комплексно физиотерапевтично лечение, включващо преформирани физикални фактори и кинезитерапия върху функционалното възстановяване на пациенти със СКК. Обоснована е необходимостта от провеждане на ранно комплексно физиотерапевтично лечение на пациенти със синдром на карпалния канал, което позволява съкращение на саногенезния срок и достигане на оптимално функционално възстановяване на засегнатия крайник. Проучен е краткосрочният и дългосрочният ефект на физиотерапевтичното лечение върху обратното развитие на симптомите и възстановяване на функцията на засегнатата ръка. Разработена е комплексна ФТ програма с доказана ефективност при лечение на леката и умерена степен на СКК.

За първи път в България се използва Бостънският въпросник за оценка на състоянието и ефективността на проведено лечение при пациенти със синдром на карпалния канал и е доказана надеждността му като инструмент за диагностика и оценяване степента на тежест на КТС и възможността да се използва като допълващ или заместващ инструмент обработка и анализиране резултатите от провеждането на един или друг вид лечение на синдрома на карпалния канал. Поднася се систематизирана и изчерпателна информация, относно синдрома на карпалния канал, патология със съществено отражение върху качеството на живот.

В монографичния труд, който повтаря като тема дисертационната разработка, д-р Владева подробно описва анатомията на карпалния канал, включително и анатомични вариации, които могат да са причина за диагностични и терапевтични грешки. Акцентира върху етиологията, възможните форми на заболяването и неговата демографската характеристика. Представя детайлизирана клинична картина. В монографията са описани методите за диагностика - клинични, функционални, инструментални, включително и възможността за използване на специализирани въпросници. Акцентира се на Бостънският въпросник за СКК, като един от най популярните и широко прилагани въпросници в практиката и научната литература, изчерпателно са описани всички форми на консервативно лечение, включително и механизмите на тяхното действие. Наред с утвърдените форми за диагностика и лечение на синдрома, доказали се като ефективни в годините д-р Владева представя и най-новите технологии, като **еластографията** в диагностичен план и **екстракорпоралната shockwave терапия** като вариант на консервативно лечение, както и някои иновативни разработки в сферата на компютърните игри и технологии, които парадоксално биха могли да са една бъдеща форма на лечение на заболяването в условията на виртуалната игра.

Разработена е примерна кинезитерапевтична програма, при следоперативно лечение на синдрома, обяснена и онагледена със снимков материал. В публикациите е

доказана ефективността на представената програма в комбинация с други физикални фактори за промяна във функционалния статус до степен на почти пълно възстановяване на функциите на ръката в рамките на месец след операцията, подобряване на качеството на живот на пациентите и възвръщане на нормалната им работоспособност.

Наред с вариантите за консервативно и оперативно лечение д-р Владева описва и усложненията, които могат да възникнат в следствие и възможностите за тяхното предотвратяване. Представя и някои особени форми на заболяването - при деца, бременни жени и при двойно притискане на нерва. Така монографичния труд обобщава във възможно най-изчерпателен вид проблематиката, свързана със синдрома на карпалния канал и създава мост между специалисти от различни области на медицината в процеса на диагностиране и лечение на това на пръв поглед тривиално заболяване, което оказва се с голяма значимост, както социално-икономическа, така и свързана с качеството на живот и психо-емоционалното състояние на хората с това страдание.

Ролята на съвременната физикална терапия и мануалната медицина при диагностицирането и лечението на функционални нарушения на опорно двигателния апарат и заболявания на нервната система е друг съществен момент в научната продукция на кандидата. Публикациите в това научно направление са свързани с биомеханиката и функционалните нарушения в торако-лумбалната и лумбо-сакралната област на гръбначния стълб, сакроилиачните стави и дисковата болест, болковата, радикулерната симптоматика и други клинични симптоми, свързани с тази патология и мястото на съвременната физикална терапия и мануалната медицина при тяхното диагностициране и лечение. В публикациите подробно са описани теориите на блокажа, рефлекторните процеси в патогенезата на вертеброгенните смущения и вертеброгенната болка, показанията за мануална терапия и залогът за нейната ефективност при болки в гърба. Изследвана е и една дискутабилна област – болките в поясната област, свързани с дисфункция на сакроилиачните стави, биомеханичните и рефлекторните механизми за тяхната поява. Подценяването на тази дисфункция и на изследването на ставната подвижност често е причина за диагностични и терапевтични грешки. Функционалните нарушения на сакроилиачните стави и тези в лумбосакралната област са честа причина за радикулерни и псевдордикулерни синдроми, които успешно могат да се повлияят с прийоми на мануалната терапия, да се овладее острата болкова симптоматика и да се редуцира медикаментозното лечение.

В това научно направление са публикации, свързани със синдрома на торако-лумбалния преход (синдром на Maigne), който заради сложната биомеханика на торако-лумбалния преход, често може да бъде източник на диагностични, респективно терапевтични грешки. Публикациите в тази област са с практико-приложен принос за различни специалисти. Мануалните техники в комбинация с останалите средства на физикалната терапия могат да елиминират трайно симптоматиката.

Дисковата болест е една от най-честите патологии в кабинета на специалиста по физикална и рехабилитационна медицина. В публикациите се акцентира на етиопатогенезата и характеристиката на функционалните вертебрални нарушения. Представени са новите насоки в областта на електро-, светлолечението, термотерапията и активните и пасивни форми на кинезитерапия, прилагани успешно в лечението на дисковата болест.

С предимно практико-приложен принос са публикациите в друго научно направление, свързани със физикохимичния анализ на минералните води и медицинска луга „Лонгоза“, използвани в практиката на Клиниката по морелечение, физиотерапия и рехабилитация. От направения физико-химичен анализ и на базата на практическия опит и проведени проучвания с пациенти, страдащи от дегенеративни ставни заболявания са обсъдени балнеотерапевтичните възможности на конкретните минерални води и лугата за профилактика и лечение на редица заболявания на опорно двигателния апарат и периферната нервна система. Дискутирани са позитивните ефекти за постигане на по-добри терапевтични резултати и тенденцията за заместване на балнеолечението с балнеопрофилактика при редица социално значими заболявания.

В контекста „профилактиката преди лечението“ се анализират съвременните тенденции на СПА терапиите, които водят началото си от балнеологията и балнеотерапията, както и на СПА и уелнес туризма в България, като форми на здравен туризъм, които намират все по-успешно приложение и придобиват все по-голяма популярност в страната ни и са базирани на съвременната форма на разбиране за СПА - промоция на здравето и превенция на болестите. Развита е идеята за здравна профилактика, достигаща ново, по-високо йерархично ниво, което стои в основата на изграждането на уелнес концепцията – стремеж към постигане на цялостно благосъстояние на личността чрез синергизъм на всички аспекти на здравето - физически, ментален, интелектуален, емоционален и социален. Акцентира се върху основните принципи на СПА терапията - холистичният подход, използването на неинвазивни методи, природни продукти и други форми на природолечение - вода, топлина, масажи, т.е. лекуване без лекарства и оперативни намеси и провокиране на възможностите на един организъм да се самоизлекува, активирайки собствените си защитни и оздравителни механизми.

За първи път в България са публикувани научни статии, свързани с една алтернативна и набираща популярност форма на лечение при редица белодробни, УНГ и кожни заболявания – **халотерапията**, с основен лечебен фактор – натриевият хлорид, абсолютно необходим за нормалното функциониране на ресничестия епител и с доказан антибактериален, антимикотичен, противовъзпалителен и имуномодулиращ ефект. Представени са някои възможности за комбинирането ѝ със средства на физикалната терапия при лечението на леките и средно тежки форми на бронхиална астма, ХОББ, състояния след пневмонии и други респираторни заболявания. Описана е разликата между обикновената солна стая в СПА центрове и същинската халотерапия, осъществявана в помещения с халогенератор и особеностите в метода на приложение, ползите и противопоказанията на това лечение. Незначителните странични ефекти и провеждането и в приятна и уютна обстановка въздействат благоприятно върху психо-емоционалното състояние на пациентите. Задържането на положителния ефект от лечението за повече от година, както и възможностите за комбиниране с други средства на физикалната терапия я правят добър метод на избор при леките и средно тежки форми на някои белодробни заболявания.

В публикациите свързани с възможностите на физикалната терапия при микротравматизъм и професионално увреждане на крайниците са представени

резултатите от проучване на приложението на различни комбинации от физикални фактори при пациенти с професионални заболявания на горни и долни крайници и е доказано благоприятното въздействие на галаваничните вани и високочестотната терапия за редуциране на субективната симптоматика и за позитивни промени в резултатите от проведените обективни изследвания.

Интерес представлява проучването относно ефекта на дълбоките осцилации при колянното ендопротезиране. Доказана е ефективността на този метод при ранната рехабилитация на пациенти с алопластика на колянната става по отношение редуциране на отока и болковата симптоматика и увеличение на обема на движение в ставата. Анализът на резултатите от проучването показва значимо редуциране на отока и болката още след първите процедури, което улеснява провеждането на кинезитерапията и съкращава сроковете за стабилизиране на походката, компенсиране на двигателния дефицит и възстановяването на пациентите.

IV. Основни научни и приложни приноси:

Приноси с оригинален характер:

- За първи път в България въз основа на научни доказателства е проведено задълбочено системно проучване на ефективността на комплексно ФТ лечение, включващо преформирани фактори и кинезитерапия върху функционалното възстановяване на пациенти с КТС.
- Обоснована е необходимостта от провеждане на ранно комплексно ФТ лечение на пациенти с КТС, позволяващо съкращение на саногенезния срок и достигане на оптимално функционално възстановяване.
- Проучен е както краткосрочния, така и дългосрочния ефект на ФТ лечение върху обратното равнище на симптомите и възстановяване на функцията на засегнатата ръка при КТС.
- За първи път в България се използва Бостънският въпросник за оценка на състоянието и ефективността на проведено лечение при пациенти с СКК
- За първи път в България са публикувани научни статии, свързани с една алтернативна и набираща популярност форма на лечение при редица белодробни, УНГ и кожни заболявания – **халотерапията**,

Приноси с научно-приложен характер

- Разработване на комплексна ФТ програма и алгоритъм с доказана ефективност при лечение на леката и умерена степен на КТС
- Поднася се систематизирана и изчерпателна информация, относно синдрома на карпалния канал
- Доказана е надеждността на Бостънският въпросник като инструмент за диагностика и оценяване степента на тежест на КТС и възможността да се използва като допълващ или заместващ инструмент за обработка и анализиране резултатите от провеждането на един или друг вид лечение на СКК.

- Проучен е физикохимичния анализ на минералните води и медицинска луга „Лонгоза“, използвани в практиката на Клиниката по морелечение, физиотерапия и рехабилитация и е доказан позитивният ефект от приложението на тези минерални ресурси при заболявания на опорно двигателния апарат и периферната нервна система.

Заклучение:

Въз основа на направения анализ на научната и преподавателската дейност кандидатът гл.ас. д-р Евгения Владева, дм отговаря на количествените и качествени изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, съгласно Закона за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ), Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

В заключение давам своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемото научно жури да гласува „за“ присъждане на академичната длъжност „доцент“ по „Физиотерапия, курортология и рехабилитация“ към Факултет „Обществено здравеопазване“ на д-р Евгения Владева, дм.

23.08.2018 г.

Проф. д-р Елена Илиева, дм